

การศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา
BOONNIYOM EDUCATION AND STUDENT'S EIGHT BASIC VIRTUES
OF SUMMASIKKHA SCHOOLS

กิตติพงษ์ แซ่เจียว¹

มัทนา วัฒนอมศักดิ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา 2) คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของ นักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาและ 4) แนวทางการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน เครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการและครูของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา จำนวน 165 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา ตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษานูญนิยมของโรงเรียน สัมมาสิกขาปฐมโสภณ ปีการศึกษา 2554-2556 และคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ตามนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน
2. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. การศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กับ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาด้านซ้นมากที่สุดและด้านสะอาดน้อยที่สุด
4. แนวทางในการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ได้แก่ 4.1) พัฒนาจิตวิญญาณ ความรู้ ความสามารถและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นพิเศษในบุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนและผู้ดูแลนักเรียน 4.2) พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงบูรณาการกับ ประสบการณ์จริงในวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและ 4.3) พัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

คำสำคัญ : การศึกษานูญนิยม /คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ /เครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา

Abstract

The purposes of this research were to find : 1) Boonniyom Education of Summasikkha Schools, 2) student's eight basic virtues of Summasikkha Schools 3) the relationships between Boonniyom Education and student's eight basic virtues of Summasikkha Schools 4) the development approach for Boonniyom Education and student's eight basic virtues of Summasikkha Schools. The sample were school board committees, school administrators or assistant school director or deputy directors, and teachers in Summasikkha Schools; with the total of 165. The research instruments were a questionnaire

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

regarding Boonniyom Education, based on the Development Approach for Boonniyom Education management of Summasikkha Pathom Asoke School (academic year 2011-2013) and student's eight basic virtues, based on intensive education reform policy of The Ministry of Education; and structured interviews. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product – moment correlation coefficient, and content analysis.

The finding revealed as follow :

1. The Boonniyom Education of Summasikkha Schools, as a whole, was found at a high level; when considered each aspect, 3 aspects were found at the highest level and 4 were found at a high level.
2. The student's eight basic virtues of Summasikkha Schools, as a whole and as an individual, was at a high level.
3. The relationships between Boonniyom Education and student's eight basic virtues of Summasikkha Schools was found at .01 level of statistical significance; where considered each aspect, Boonniyom Education and student's eight basic virtues of Summasikkha Schools : diligence, was correlated the most, where as cleanliness was correlated the least.
4. The development approach for Boonniyom Education and student's eight basic virtues of Summasikkha Schools : 1) develop soul, knowledge, ability and necessary skills of school personnel, especially those who are in charge of teaching and taking care of students, 2) develop instruction process and learning environment that facilitate students' virtue, 3) develop students' involvement in learning and school activities

Keywords: Boonniyom Education / Student's Eight Basic Virtues / Summasikkha Schools

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระบรมราโชวาทแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต 22 กรกฎาคม 2520 ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว อีกทั้งการศึกษาช่วยพัฒนามนุษยชาติให้สามารถดำรงอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นพลังสำคัญที่สุดของชาติ เพราะเป้าหมายของการศึกษาเพื่อทุกคนทุกเรื่อง (Education For All) ทุกภาคส่วนของสังคมต้องทุ่มเทเพื่อการศึกษา (All For Education) เรื่องของการศึกษาไม่ใช่เรื่องของโรงเรียนและครูเท่านั้นทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม การศึกษาต้องสามารถแก้ปัญหาทั้งหลายทั้งปวง การศึกษาจึงเป็นช่องทางหลักในการพัฒนาประเทศ กล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาประชากรของประเทศ เพื่อช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าไม่จะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและด้านอื่นๆ หลายประเทศจึงมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษามากมาย ด้วยหวังว่าการศึกษจะช่วยพัฒนาประชากรและประเทศต่อไป เช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณมากที่สุด อีกทั้งมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ชาวไทหรือกลุ่มสันติอโศกซึ่งเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาในประเทศไทย มองเห็นปัญหาด้านคุณธรรมที่จะเป็นอุปสรรคปัญหาต่อสังคมและการพัฒนาประเทศทั้งปัจจุบันและในอนาคต เนื่องจากการศึกษาที่ควรตั้งอยู่บนหลักของคุณธรรมศีลธรรม จึงร่วมกันก่อตั้ง “โรงเรียนสัมมาสิกขา” โดยใช้หลัก “การศึกษานูญนิยม” เป็นแนวทางการขับเคลื่อนในการบริหารจัดการดำเนินงาน ด้วยหวังว่าจะเป็นแบบอย่างและทางเลือกใหม่ ที่ดีกว่าให้กับสังคม โรงเรียนสัมมาสิกขามุ่งเน้นในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนเป็นสำคัญ ตามแนวทางการศึกษา นูญนิยม มีพันธกิจในการพัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีศีล 5 เป็นพื้นฐาน เว้นขาดจากอบายมุขทุกประเภท เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม ส่งเสริมครูและนักเรียนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดการศึกษาแบบบูรณาการ (บ้าน วัด โรงเรียน) ใช้โรงเรียนเป็นฐานสัมพันธ์กับสภาพชุมชน ร่วมกับแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโรงเรียน บริบทของวิถีชีวิตและชุมชน แต่ปัจจุบันพบว่าโรงเรียนยังขาดคุณภาพด้านคุณธรรมของนักเรียน ระบบการคิดและ

ความสำนึกเชิงศีลธรรมของนักเรียน อัตราการกระทำผิด กฎระเบียบโรงเรียนที่มีอยู่ได้เป็นไปตามที่ควรและมุ่งหวังของโรงเรียน

จากปัญหาดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหลัก ที่มีความสำคัญอย่างมาก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเป้าหมายของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยในฐานะศิษย์เก่าโรงเรียนสัมมาสิกขาและปัจจุบันเป็นบุคลากรของโรงเรียนสัมมาสิกขาจึงมีความสนใจในการทำการศึกษาวิจัยการศึกษานูญนิยมที่สัมพันธ์กับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา เพื่อขับเคลื่อนดำเนินงานด้านการศึกษานูญนิยมให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการศึกษานูญนิยมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการศึกษานูญนิยมของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา
2. เพื่อทราบคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา
4. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบ การวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non - experimental case study) ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้นักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการและครูของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาจำนวน 284 คน เทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (structured interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น โดยแบบสอบถาม (questionnaire) จำแนกออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนด ตอนที่ 2 การศึกษานูญนิยมของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการจัดการศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขาปฐมมโศก ปีการศึกษา 2554-2556 ตอนที่ 3 คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาตามนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษามีการทดลองเครื่องมือโดยหาค่าความเชื่อมั่นเชิงเนื้อหา (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ได้ค่า $\alpha = .972$ และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างมีประเด็นที่เกี่ยวกับการศึกษานูญนิยมของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ตามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขาปฐมมโศก ปีการศึกษา 2554-2556 ซึ่งมีกรอบเนื้อหา คือ 1) เป้าหมาย นโยบาย 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียน 4) การปฏิบัติเป็นแบบอย่างของครูและบุคลากรในโรงเรียน 5) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การดูแลและให้คำปรึกษา 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ตามนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกรอบเนื้อหา 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี 8) มีน้ำใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรของเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ 3) ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ 4) การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน 2) คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขามีความสัมพันธ์กับ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมา สิกขาด้านชั้นมากที่สุดและด้านสะอาดน้อยที่สุด 4) แนวทาง ในการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ได้แก่ 4.1) พัฒนาจิต วิญญาณ ความรู้ ความสามารถและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นแก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นพิเศษ ในบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ ครูผู้สอนและผู้ดูแลนักเรียน 4.2) พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อม ที่เชื่อมโยงบูรณาการกับประสบการณ์ จริยในวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนและ 4.3) พัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษานูญนิยมของเครือข่ายโรงเรียนสัมมา สิกขาอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสัมมาสิกขา มีการปฏิบัติตามแนวทางของการศึกษานูญนิยมได้มาก อาจ เนื่องจากโรงเรียนสัมมาสิกขาได้มีการก่อตั้งมานานร่วม 2 ทศวรรษได้มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษามา อย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การศึกษานูญนิยม ของโรงเรียนสัมมาสิกขาที่มีค่ามัธยเลขคณิตมากที่สุด คือ ด้านเป้าหมาย นโยบาย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของ โรงเรียนสัมมาสิกขา มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบายที่ชัดเจน จึงทำให้เกิดการตกผลึกในงาน ทางการศึกษาของตนเอง มีเป้าหมายนโยบาย ปรัชญาวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนา คน จิตวิญญาณให้มีคุณธรรมเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลัก พุทธศาสนาตรงกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ วรวิชชา ได้ศึกษาเรื่อง สัมมาสิกขาการศึกษานูญนิยม การศึกษาทาง เลือกใหม่เพื่อสังคมไทย กรณีศึกษาโรงเรียนสัมมาสิกขาปฐม อโศก พบว่าการจัดการศึกษามีความแตกต่างกับโรงเรียนอื่นๆ คือมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการศึกษาที่สร้างมนุษย์ให้ได้ผลเป็น คนมีคุณธรรม สอดคล้องกับบูโต (Buteau) ที่ได้ศึกษาวิจัย ที่เกี่ยวกับคุณธรรมในชั้นเรียนเกรด 3 ในรัฐบอสตัน สหรัฐ อเมริกา พบว่า หน้าที่สำคัญของโรงเรียน นอกจากอบรมสั่งสอน และช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์แล้ว ยังมีหน้าที่ รับผิดชอบในการอบรม สั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็น คนดี การสอนเรื่องคุณธรรมในโรงเรียนนั้นยังมีความสำคัญ และโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงในเรื่องการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียน แนวคิดและ การปฏิบัติของ โรงเรียนสัมมาสิกขาปฐมอโศกและโรงเรียนในเครือโรงเรียน

สัมมาสิกขามีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของหมู่กลุ่มและ มีความแตกต่างจากแนวคิดของโรงเรียนในกลุ่มอื่นๆ เพราะ เป็นโรงเรียนของกลุ่มชุมชนศาสนาที่มี วิธีการปฏิบัติแบบ เฉพาะตนตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับพิทยา สิทธิ โชติ กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาตามหลัก “มรรคมงคล ๘” ในพระพุทธศาสนานั้นมีศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ที่ “จิตวิญญาณ” มุ่งพัฒนา “คน” ให้มีคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาตามหลักศาสนานั้นมุ่งพัฒนาทางด้านจิตใจ

2. คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่าย โรงเรียนสัมมาสิกขา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าโดย ภาพรวมตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า นักเรียนเครือข่าย โรงเรียนสัมมาสิกขาสามารถปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการได้ในระดับมาก เป็นเพราะโรงเรียนสัมมาสิกขาก่อตั้ง ขึ้นมาโดยมีพุทธปรัชญา อุดมการณ์ทางการศึกษามุ่งเน้นด้าน คุณธรรมเป็นหลัก มีนักบวช ครูและผู้ใหญ่ชาวชุมชนที่นักเรียน ใกล้ชิดได้ช่วยดูแล ทัศนคติความคิด คำพูดและพฤติกรรมการก ระทำอยู่เสมอ มีการปฏิบัติงานดูแลด้านคุณธรรมนักเรียนอย่าง เป็นระบบและประสานร่วมมือกัน มีการนำคุณธรรมจริยธรรม เป็นส่วนสำคัญในการประเมินตัดสินตามหลักสูตรครอบคลุม นอกเหนือจากนโยบายการศึกษาชาติกำหนด โดยให้น้ำหนัก ด้านคุณธรรม ร้อยละ 40 ซึ่งนักเรียนจะได้รับการพัฒนาตาม แนวทางดังกล่าวตลอดระยะเวลาการมีสภาพเป็นนักเรียนโรงเรียน สัมมาสิกขา สอดคล้องกับครานลีย์ (Cranley) ได้ศึกษาพฤติกรรม การปฏิบัติในด้านจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาใน ชุมชนเมืองของประเทศไทย พบมาตรการ ที่โรงเรียนใช้ในการ อบรมจริยธรรมนักเรียนมีกรอบความคิด 5 ด้าน คือ การสอน จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การสอนจริยธรรมโดยใช้ กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่อง การสอนจริยธรรมโดยกำหนดกฎ ระเบียบ ของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยดำเนินตามนโยบาย และระเบียบของทางราชการ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ที่มีค่ามัธยเลขคณิต มากที่สุด คือ สามัคคี เนื่องจากโรงเรียนสัมมาสิกขาเป็น โรงเรียนประจำ นักเรียนมาจากภูมิภาคต่างๆ หลากวัฒนธรรม หลายความคิด การอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน นักเรียนจึง จำเป็นต้องปรับตัวยอมรับความแตกต่างของเพื่อนพี่น้องที่อาศัย อยู่ร่วมกัน อีกทั้งทางโรงเรียนเน้นกระบวนการธรรมาธิปไตย และประชาธิปไตย ทำงานเป็นทีมร่วมกันคิดและตัดสินใจ ผ่านกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เช่น การลงแขก ค่ายเยาวชนอโศกสัมพันธ์ การแสดงในวันสำคัญและการร่วม กิจกรรมต่างๆ ซึ่งมักทำ โดยพร้อมเพรียงร่วมกันอยู่เสมอ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาบุญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .532 ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อาจเนื่องด้วยโรงเรียนสัมมาสิกขาเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญด้านศีลธรรมจริยธรรม ความคาดหวังเชิงคุณภาพด้านคุณธรรมจึงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการศึกษานูญนิยมของโรงเรียนสัมมาสิกขามีความสัมพันธ์กับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขาในด้านชั้นมากที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนสัมมาสิกขาเป็นสังคมของคนที่ไม่เข้ามามีเสถียรภาพ ความเห็นแก่ตัวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของคุณธรรมคือ ความขยันและพยายามปลูกฝังความขยันเป็นคุณธรรมพื้นฐานให้นักเรียน อีกทั้งโรงเรียนมีกิจกรรมพิเศษอยู่เสมอกิจกรรมภาคปฏิบัติให้นักเรียนได้ฝึกฝนสอดคล้องกับพรหมคำ ป้อนกันกับ พบว่าชุมชนสันติอโศกมีความคาดหวังว่านักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสันติอโศก มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันเป็นอันดับแรก แม้แตกต่างตรงที่พบว่าพฤติกรรมด้านนี้ของนักเรียนยังน้อยอยู่ แต่ด้วยสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีของสังฆมณฑลอโศก การประสานร่วมกันระหว่างบ้านวัดโรงเรียน มีการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา การดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายมาปรับใช้ ฟังพาดเองทำให้นักเรียน มีความเพียรพยายามทำกิจกรรมต่างๆ ของตนเองอย่างขยันขันแข็ง สอดคล้องกับ มิ่งหมาย มุ่งมาจน ที่พบว่า โรงเรียนสัมมาสิกขาราชธานีอโศก มีการใช้หลักสูตรปรับประยุกต์เข้ากับวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีไทยของชาวชุมชนราชธานีอโศกที่ได้แยกเป็นเอกเทศจากวัดและโรงเรียน ร่วมกันพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพึ่งตนเองได้ด้วยหลักธรรมของศาสนาพุทธและ การพึ่งตนเองในการประกอบสัมมาอาชีพ การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถทั้งวิชาการและวิชาชีพควบคู่กันไป อีกทั้งโรงเรียนสัมมาสิกขาแต่ละแห่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่มาก การดำเนินงานด้านต่างๆ การดูแลเข้าถึงนักเรียนจึงกระทำได้ง่าย สอดคล้องกับ ลี (Lee) ได้ศึกษาเชิงปริมาณเพื่อสำรวจความเข้าใจของนักเรียนในบรรยากาศคุณธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศได้หวั่น โรงเรียนขนาดเล็กมีคะแนนสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่

4. แนวทางการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา มีสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 เป้าหมายพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครู รวมถึงนักเรียนให้มีศีล 5 ที่เกิดขึ้นจริงในจิตใจเป็นพื้นฐาน

ลดละกิเลสเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนและผู้อำนวยการโดยตรง ควรมีการคัดเลือกผู้ที่รัก ในวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติตนลดละกิเลสความไม่ดี พัฒนาจิตใจของตนได้ดีในระดับหนึ่ง มีความรู้ความเข้าใจทางด้านอุดมการณ์ วิสัยทัศน์และปรัชญาการศึกษานูญนิยมที่ถูกต้องชัดเจน มีความสามารถด้านเทคนิควิธีการสอน ศิลปะ การถ่ายทอดและจิตวิทยาทางการศึกษาเป็นอย่างดี รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ควรระลึกอยู่เสมอว่านักเรียนคือ ลูกหลาน เมื่อทุกคนเสียสละพัฒนาฝึกฝนเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีและสมบูรณ์ขึ้น ภาพรวมของการศึกษานูญนิยมก็จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาสู่ทิศทางที่ดีและสมบูรณ์ขึ้นเช่นกัน

4.2 พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงบูรณาการกับประสบการณ์จริง ในวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาเป็นโรงเรียนประจำ มีลักษณะแบบครอบครัว มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแบบไม่เป็นทางการ มีกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะและภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาในวิถีชีวิตของนักเรียน จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมบริบทของสังคม ชุมชน บุคคลที่เป็นแบบอย่างเอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ให้นักเรียนอาศัยอยู่ในชุมชนของคนดีมีศีลธรรมคุณธรรม ปลอดภัยสุข สิ่งแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและสัมมาอาชีพ

4.3 มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายและกิจกรรมพิเศษเพื่อสาธารณประโยชน์แก่สังคม ซึ่งโรงเรียนมีมากและหลากหลาย จึงเป็น โอกาสที่ดีสำหรับการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้รู้จักคิด วางแผน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ซึ่งส่วนนี้สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้คิดริเริ่มในการทำงานร่วมกับโรงเรียน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม มีวิจารณ์ญาณในการสร้างสรรค์สำนึกถึงคุณธรรมความดีงามที่ควรกระทำ รู้จักลดละกิเลสเสียสละ ลดความเห็นแก่ตัว เพิ่มความรับผิดชอบจากเหตุการณ์จริง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจธรรมะกับชีวิตของตนเองมากขึ้น อย่างน้อยการเข้าใจความลึกซึ้งในศีล 5 ซึ่งศีล 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขามีความละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการและคุณธรรมอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษานูญนิยมกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนสัมมาสิกขา ดังนี้

1. คณะกรรมการด้านการศึกษานูญนิยมซึ่งเป็นหน่วย

งานที่ดูแลขับเคลื่อนดำเนินการปฏิบัติหรือพัฒนางานด้านการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายนโยบายของการศึกษานูญนิยม ควรให้ความสำคัญสนใจในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์เป้าหมายของระบบการศึกษา นูญนิยมในเชิงลึกอย่างแท้จริง มิใช่เพียงความรู้อย่างกว้างๆ เข้าใจอย่างผิวเผิน จนกระทั่งการนำเป้าหมายนโยบายไปสู่ การปรับประยุกต์เชื่อมโยงกับหลักการและเทคนิควิธีการ การศึกษาสู่การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่ง จะเชื่อมโยงถึงการกำหนด เป็นยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน ของสถานศึกษาต่อไป

2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ศึกษาทบทวน ส่งเสริมพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม แนวทางของการศึกษานูญนิยม เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญช่วย ฝึกอบรม ทำการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลที่ได้ปรับปรุง ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อมุ่งเพาะคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดมีกับนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

3. บุคลากรทางการศึกษาของเครือข่ายโรงเรียนสัมมา สิกขาทุกระดับ ควรตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและ โอกาสในการพัฒนาตนเองทั้งด้านจิตวิญญาณ ความรู้ความ สามารถ โดยเปิดใจกว้างศึกษาเรียนรู้ฝึกอบรม ทั้งปรัชญา ทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น เทคนิคการสอน จิตวิทยาการศึกษา กฎหมายการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา เป็นต้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาระบบการศึกษานูญนิยมให้เป็นระบบ การศึกษาที่สมบูรณ์ อันมีผลในการสร้างคนดีมีคุณธรรมให้ กับสังคมโลกต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับระดับคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยใช้นักเรียน เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. ควรมีการศึกษารูปแบบกระบวนการบริหาร การศึกษานูญนิยมทั้งระบบ

3. ควรมีการศึกษาวិธีการจัดตั้งโรงเรียนคุณธรรม ตามหลักการศึกษานูญนิยมที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). รายงานการวิจัยประเมินผลคุณธรรม 8 ประการของผู้เรียน เจตคติและพฤติกรรม, สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา

จันทร์เพ็ญ วราวิชชา. (2546). สัมมาสิกขา การศึกษานูญนิยม การศึกษาทางเลือกใหม่เพื่อสังคมไทย. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนา

ศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่ง ชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559 ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักราชเลขาธิการ. (2521). ประมวลพระราชดำรัสและ พระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ปี พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร ประเวศ วะสี. (2553). ระบบการศึกษาที่แก้ความทุกข์ยากของ คนทั้งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : ศูนย์จัดตั้งปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

พจนานุกรม ป้องกันภัย. (2548). พฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนสัมมาสิกขาสันติอโศกที่ชุมชนลาดหวัง. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

พิทยา สิทธิโชค. (2550). การปฏิรูปการศึกษาตามหลักพุทธ ศาสนา. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต ภาควิชาพุทธ ศาสนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. (2545). กระบวนทัศน์ใหม่และแนวโน้ม การจัดการศึกษา การบริหารการศึกษาในศตวรรษ ที่ 21. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์บริษัทการศึกษา จำกัด

โรงเรียนสัมมาสิกขาปฐมอโศก. (2554). รายงานสรุปรวมการ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนโรงเรียน สัมมาสิกขาปฐมอโศก ภาคเรียนที่ 2/2554.

อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2542). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม

Best, John W. (1970). Research in Education. New York : Prentice, Inc.

Bureau Gerard E., "Discourse of Moral Issues In a Third Grade Classroom," in Elementary Schools Public Education, Ethics, (Boston:UMI,1998):143.

Cranley Mary Elizabeth, "Tessaan School : The Moral Life of a Thai Primary School," Dissertation Abstracts International. 64, 5 (November 2003) : 1531-A.

Krejcie Robert V. and Morgan Daryle W., "Determining Sample Size for Research Activities," Journal for Education and Psychological Measurement No.3, November 1970 : 608.

Likert, Rensis. (1961). New Patterns of Management. Tokyo : McGraw - Hill Book Company.

Chi Ming Lee., "A survey of the Moral Atmosphere of Elementary and Junior High School in Taiwan," Dissertation Abstracts International. (2004) : 49.